

IMPACTUL INFLAȚIEI ASUPRA BĂNCILOR

Silviu CERNA

Facultatea de Științe Economice și Administrare a Afacerilor

UNIVERSITATEA DE VEST TIMIȘOARA

cernasilviu@yahoo.com

În ultimii doi ani, România a cunoscut din nou o inflație ridicată

- Inițial, s-a părut că inflația este temporară și consecință exclusivă a unor cauze externe
 - Tensiunile de pe piața internațională a materiilor prime și dificultăților de aprovizionare – în condițiile puternicei relansări a economiei mondiale, după eliminarea restricțiilor impuse de pandemie.
- Ulterior, s-a constatat că inflația este persistentă și alimentată inclusiv de factori interni, ce acționează atât asupra cererii, cât și asupra ofertei
 - **Pe termen scurt**, cea mai recentă și, probabil, cea mai importantă cauză a inflației este creșterea prețurilor la energie exacerbată de războiul din Ucraina.
 - **Pe termen mediu și lung**, presiunile inflaționiste se vor intensifica, probabil, ca urmare a acțiunii factorilor structurali, cum ar fi dezechilibrele din economie, trecerea la energia verde (mai scumpă), stagnarea investițiilor, declinul demografic etc.

Incertitudinea este accentuată

- Persistența problemelor create de războiul din Ucraina și sancțiunile asociate
- Perpetuarea dificultăților în ceea ce privește absorbția fondurilor europene
- Orientarea politicii fiscale – în contextul procedurii de deficit excesiv și al majorării semnificative a costului finanțării și al măsurilor de sprijin financiar prevăzute a fi aplicate ori prelungite în acest an
 - Deficitele bugetare și datoria publică sunt o importantă cauză a inflației
- Situația economică, socială și politică rămâne complicată pe plan intern și internațional, cu potențiale implicații adverse asupra parametrilor bugetari
 - ➔ Acești factori ar putea determina menținerea inflației la un nivel ridicat

Situația sectorului bancar din România

- Poziția prudențială și financiară a băncilor din România este solidă
- Riscurile cu care se confruntă băncile sunt în creștere, atât la nivel local, cât și internațional
- Nu înseamnă neapărat că sistemul bancar este pregătit să facă față turbulențelor provocate de inflație sau de instabilitatea de pe piețele financiare internaționale
- Rămâne de văzut dacă sectorul bancar va reuși să depășească actuala perioadă de inflație ridicată
- Probleme deschise:
 - Susținerea economiei reale în condițiile incertitudinii și riscurilor de afaceri ridicate
 - Facilitarea alocării eficiente a resurselor

Scenarii inflaționiste

Scenariul 1: Economia crește lent, dar evită recesiunea (*soft landing*)

- BNR reușește să readucă inflația la nivele cu o singură cifră
- Creșterea economică potențială, gradul de ocupare a mâinii de lucru și aprovizionarea populației cu bunuri de consum nu sunt afectate
- Deficitele bugetare și datoria publică rămân la nivele suportabile
- Este reluată creditarea economiei
- Continuă procesul de economisire
- Orientarea divergentă a politicilor duse de autorități (monetară și fiscală) este limitată
- România nu cunoaște o criză a datoriei publice

Scenariul 2: Economia trece rapid de la creștere lentă la recesiune (*hard landing*)

- Spirala prețuri/salarii scapă de sub control
- Rata inflației ajunge la nivele cu trei cifre, ceea ce forțează BNR să adopte măsuri antiinflaționiste dure
- Instrumentele politicii monetare reușesc în final să stopeze inflația, însă cu prețul recesiunii și a creșterii deficitului bugetar, datoriei publice și deficitului balanței de plăți
- Diferențialul dobânzilor se mărește semnificativ, ceea ce stimulează intrările de capital străin
 - Stimularea acestor influxuri necesită eliminarea actualelor obstacole în calea lor
 - ✓ Instaurarea statului de drept
 - ✓ Combaterea corupției
 - ✓ Crearea unui cadru instituțional încurajator pentru investiții și afaceri
 - ✓ Dezvoltarea celei mai prețioase resurse pe care o are (încă) România: capitalul uman

Scenariul 3: Creșterea economică este mică sau nulă, rata șomajului este mare, iar rata inflației este ridicată (stagflație)

- Economia suportă inflația ridicată
- Inflația persistă
- Divergența reală și nominală față de zona euro este semnificativă
- Dobânzile bancare sunt ridicate
 - Este posibilă declanșarea unei crize a creditului intern
 - Se diminuează posibilitățile de finanțare externă a datoriei publice
- Posibila divergență a politicii monetare aplicate în România în raport cu zona euro
 - Are efecte negative asupra comerțului exterior, care se află deja sub o presiune din cauza războiului din Ucraina și a problemelor din lanțurile internaționale de aprovizionare

Consecințe asupra băncilor

Mecanismele prin care inflația afectează performanțele financiare ale băncilor

- Marja netă de dobândă (*Net Interest Margin, NIM*)
- Costul riscului
- Comisioane
- Portofoliul de valori mobiliare
- Costuri de exploatare

Scenariul 1: *Soft landing*

- Este cel mai favorabil pentru bănci
- Ca urmare a intervenției ferme și în timp util a BNR, inflația este atenuată, dar fără a înăbuși creșterea economică
 - Ratele dobânzilor cresc treptat și în mod ordonat
- Scenariul este favorizat de relaxarea tensiunilor globale, de inexistența altor probleme legate de COVID-19 și de refacerea rapidă a lanțurilor internaționale de aprovizionare
- Cursul de schimb al leului absoarbe divergența temporară a politicii monetare naționale față de politica monetară a BCE și a altor bănci centrale rămâne relativ stabil,
- Nu vor exista însă progrese în convergența (reală și nominală) necesară pentru adoptarea euro

Efecte

- Marja netă de dobândă (NIM) se va mări, probabil, pe măsură ce cresc ratele dobânzilor, însă cererea pentru noi finanțări a economiei rămâne ridicată
- Costul riscului nu va ieși, probabil, de sub control
 - Inflația și creșterea NIM vor pune presiune atât asupra populației, cât și asupra firmelor, însă nu vor fi prea multe falimente
- Gestionarea portofoliilor de valori mobiliare rămâne o afacere profitabilă, iar alte genuri de servicii bancare vor deveni și ele mai rentabile
- Cursurile valorilor mobiliare vor fi afectate de creșterea marjelor de profit aferente creditelor (*spreads*), însă cupoanele încasate de bănci vor crește, atenuând impactul general
- Inflația va pune presiune asupra costurilor de funcționare ale băncilor, deoarece salariile, cheltuielile generale și tarifele pentru servicii cresc progresiv

Scenariul 2: Stagflație

- Creează băncilor probleme mult mai mari
- Severitatea scenariului depinde de:
 - Mărimea și durata inflației
 - Posibila divergență a politicii monetare autohtone în raport cu politicile monetare duse de BCE, Fed și celelalte bănci centrale din regiune
 - Evoluția comerțului exterior și a cursului de schimb al leului, care constituie factori suplimentari, ce pot înrăutăți scenariul
- Cu cât scenariul este mai sever, cu atât impactul asupra diverselor bănci este mai diferențiat
 - Modelul de afaceri
 - Sectoarele deservite
 - Mărimea băncii
- Efectul negativ la nivelul întregului sector bancar este exacerbat de prelungirea perioadei de recesiune

Efecte

- Marja netă de dobândă (NIM) este supusă unor presiuni puternice, ce acționează atât în direcția creșterii, cât și a scăderii acestui parametru
- Impactul net diferă de la o bancă la alta
- Costul riscului crește semnificativ, pe măsură ce situația financiară a firmelor și populației se înrăutățește din cauza creșterii economice slabe, iar costurile operaționale cresc
- Veniturile din comisioane ale băncilor au de suferit, deoarece gestionarea portofoliilor de valori mobiliare se confruntă cu factori adverși
- Presiunile asupra marjelor de profit (*spreads*) aferente creditelor acordate statului vor reduce câștigurile obținute de bănci din cumpărarea de titluri de stat și, eventual, vor determina scăderea randamentului noilor titluri emise de guvern
- Măsurile fiscale luate pentru a atenua impactul recesiunii pot determina creșterea în continuare a nivelului datoriei publice
- Costurile operaționale vor crește, în funcție de mărimea și durata inflației

**Răspunsul adecvat al băncilor și factorilor de
decizie politică**

Necesitatea ca băncile comerciale și BNR să se doteze cu instrumente noi (1)

- Concentrarea managementului pe planificare și simulare, în scopul fundamentării și adoptării în timp util a deciziilor strategice
- Îmbunătățirea gestionării activelor și pasivelor în scopul înțelegerii realiste și cuprinzătoare a impactului diverselor scenarii macroeconomice asupra:
 - NIM (și comportamentului clienților)
 - Rezultatelor financiare
 - Lichidității
- Conceperea celei mai adecvate strategii de răspuns
- Gestionarea creditelor prin evaluarea calității activelor (Asset Quality Rating, AQR) și stress-teste
 - Evidențierea sectoarelor și ramurilor economice față de care expunerile băncilor sunt prea mari
 - Adoptarea unor decizii de alocare a resurselor și a unor noi principii de gestionare a riscurilor

Necesitatea ca băncile comerciale și BNR să se doteze cu instrumente noi (2)

- Folosirea oportunității de a susține clienții în timpul perioadei de inflație și realocarea pro-activă a resurselor înspre domeniile aflate în dezvoltare

- ✓ Tratarea corectă a clienților din punct de vedere al creșterii ratelor dobânzilor aferente activelor și pasivelor bancare

- ✓ Ajutarea clienților – firme și populație – să înțeleagă impactul inflației și al creșterii ratelor dobânzii asupra plăților lor în numerar (*cashflow*) sau fără numerar

- ✓ Acolo unde este cazul, oferirea unor posibilități clienților – în special populației – să-și ajusteze cheltuielile pentru a se adapta noului context

- ✓ Acolo unde este cazul, oferirea de credite clienților – în special firmelor – pentru a-și menține lichiditatea și capitalul de lucru

- ✓ Reevalonarea scadențelor împrumuturilor pentru a permite rambursarea acestora

Necesitatea ca băncile comerciale și BNR să se doteze cu instrumente noi (3)

- Concentrare imediată pe reducerea costurilor, fără a pune în pericol măsurile necesare pentru transformarea și modernizarea infrastructurii bancare
- BNR, celelalte autorități de supraveghere financiară și factorii de decizie politică trebuie să sprijine trecerea lină a sistemului financiar prin această nouă etapă economică
- Conceperea în comun a unei strategii de atenuare a impactului deteriorării potențiale a calității portofoliului de credite al băncilor comerciale
- Creșterea tendinței de mutualizare a datoriilor europene (Planul de relansare european din 2020, *NextGenerationEU*, NGEU)
 - ✓ Există riscul ca creșterea marjelor de profit ale creditelor (*spreads*) să înrăutățească situația economiei României, a cărei datorie externă este în creștere
- Abordarea problemelor inflației de bază (*Core Inflation*)

CONCLUZII

- 1) Imaginea favorabilă a băncilor și instituțiilor financiare nebancare din timpul pandemiei se va menține
- 2) Condiția este ca ele să pună în centrul acțiunilor lor ideea de „responsabilitate socială”, chiar și în procesul inevitabil de realocare a resurselor.
- 3) Prin rezolvarea principalelor probleme actuale cu care se confruntă economia României, sectorul bancar își poate îndeplini mai bine rolul, își poate spori profiturile și își poate reconfirma utilitatea socială

Muțumesc